

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.015.04.2019

**Pan płk Leszek Surmacz
Komendant Placówki Straży Granicznej
w Hrebennem**

22-680 Lubycza Królewska

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/19/100 „Transgraniczne przemieszczanie odpadów pomiędzy Ukrainą, Słowacją i Polską”

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Placówka Straży Granicznej w Hrebennem, 22-680 Lubycza Królewska (dalej: PSG lub Placówka).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pułkownik Leszek Surmacz, Komendant Placówki Straży Granicznej w Hrebennem od 17 czerwca 2011 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość i skuteczność wykonywania przez organ administracji rządowej kontroli zgodności przewożonych odpadów ze zgłoszeniem (zezwoleń)
Okres objęty kontrolą	Lata 2015 – 2019 (I półrocze), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Jerzy Bielak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/132/2019 z 26 sierpnia 2019 r.

(akta kontroli str.1, 2-4)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Placówka Straży Granicznej w Hrebennem w okresie objętym kontrolą realizowała zgodnie z ustawą z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej³ zadania w zakresie kontroli transgranicznego przemieszczania odpadów (dalej: tpo). Funkcjonariusze PSG stosowali zasady określone w wewnętrznych procedurach i porozumieniach zawartych z innymi służbami i organami w celu zapobiegania nielegalnemu przemieszczaniu odpadów przez granicę Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: RP).

Badanie dokumentacji przemieszczania odpadów wymagających zezwolenia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (dziewięć transportów, tj. 100% zrealizowanych w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2019 r.) oraz podlegających ogólnemu wymogowi w zakresie informowania (84 transporty, tj. 10% odprawionych w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 czerwca 2019 r.) wykazało, że działania PSG były zgodne z ww. procedurami. Wydana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (dalej: GIOŚ) decyzja zezwalająca na przemieszczanie niesklasyfikowanych odpadów została uwidoczniona w użytkowanym przez Służbę Graniczną systemie „Bezpieczeństwo w komunikacji 2” (dalej: BWK2) w terminie umożliwiającym dokonanie kontroli transportów, realizowanych na jej podstawie. Fakt przeprowadzenia kontroli transportu odpadów był każdorazowo odnotowywany w systemie BWK2. W ramach wykonywanych czynności nie dokonywano ważenia odpadów, a ich masę ewidencjonowano w tym systemie na podstawie danych zawartych w dokumentach przewozowych. Informacje o ujawnieniu próby nielegalnego przemieszczenia odpadów przekazywane były do wiadomości Naczelnika Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie (dalej: NOSG), innych placówek SG, Policji i Prokuratury.

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. (dalej: ustawa o NIK).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 147, ze zm.

W sposób prawidłowy realizowano porozumienia zawarte z innymi służbami i organami odpowiedzialnymi za kontrolę tpo, co umożliwiło sprawną organizację odpraw transportów odpadów. Informowano Oddział Celny w Hrebennem (dalej: OC) o skierowanych do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Lublinie Delegatury w Zamościu (dalej: WIOŚ) wnioskach o dokonanie oceny towarów przewożonych przez granicę kraju, pod kątem ich zakwalifikowania jako podlegających przepisom regulującym tpo. W wyniku podjętych działań w ośmiu przypadkach nie zezwolono na przemieszczenie odpadów przez granicę. Funkcjonariusze brali udział w szkoleniach organizowanych m.in. przez Krajową Administrację Skarbową oraz wspólnych akcjach kontrolnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Prawidłowość i skuteczność wykonywania przez organ administracji rządowej kontroli zgodności przewożonych odpadów ze zgłoszeniem (zezwoeniem)

Opis stanu faktycznego

1. Z analizy rejestru zgłoszeń i decyzji w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów, prowadzonego przez GIOŚ na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów⁴ (dalej: rozporządzenie nr 1013/2006), wynika, że w okresie objętym kontrolą wydane zostało jedno zezwolenie na przewóz odpadów wymagających zastosowania procedury uprzedniego pisemnego zgłoszenia i zgody, w którym wskazano Drogowe Przejście Graniczne (dalej: DPG) w Hrebennem jako miejsce wjazdu transportu do Polski. Wydana przez GIOŚ decyzja DKR-441/UA000420/6/2/15/wo z dnia 30 czerwca 2015 r. dotyczyła przewozu maksymalnie 28 transportów drogowych z Ukrainy do Niemiec przez terytorium Polski, łącznie 560 ton odpadów w postaci kożuchów żużlowych i zgarów z produkcji pierwotnej i wtórnej, oznaczonych zgodnie z Europejskim Katalogiem Odpadów kodem 100602 oraz niewymienionych w żadnym załączniku do rozporządzenia nr 1013/2006. Decyzja została wprowadzona do systemu BWK2 przez NOSG w dniu 16 lipca 2015 r. i uwidoczniła w systemie dla PSG w tym samym dniu, tj. cztery dni robocze przed pierwszym transportem ww. odpadów (22 lipca 2015 r.).

(akta kontroli str. 189, 198-221, 348-349)

W okresie objętym kontrolą przez DPG w Hrebennem nie były przewożone odpady z tzw. „bursztynowego wykazu odpadów”⁵ na podstawie decyzji wydanych przez GIOŚ. PSG ujawniła dwa przypadki próby przemieszczenia odpadów niebezpiecznych, bez wymaganej decyzji GIOŚ. Transporty zostały cofnięte na terytorium Ukrainy.

(akta kontroli str. 348-349)

Z rejestru prowadzonego w systemie BWK2 wynikało, że w latach 2015 – I półrocze 2019 r. Placówka odprawiła 1.487 transportów o łącznej masie 28,1 tys. ton, niewymagających zezwolenia GIOŚ, z tzw. „zielonego wykazu odpadów”⁶, w tym: w 2015 r. – 145 transportów (2,7 t), w 2016 r. – 197 (3,4 tys. t), w 2017 r. – 305 (5,8 tys. t), w 2018 r. – 527 (10,1 tys. t), w I połowie 2019 r. – 313 (6,1 tys. t).

⁴ Dz. Urz. UE L 190 z 12.07.2006, str. 1, ze zm.

⁵ Załącznik nr IV do rozporządzenia nr 1013/2006.

⁶ Załącznik nr III do rozporządzenia nr 1013/2006.

W odpadach przemieszczanych przez granicę Polski największy udział stanowiły:

- odpady papieru, kartonu i wyrobów papierniczych (B3020) – 13.011,2 t (46,3%), w tym na kierunku: tranzyt - przyjazd 285,9 t, wyjazd 12.538,5 t oraz tranzyt - wyjazd 186,8 t,
- odpady tworzyw sztucznych (B3010) – 5.611,5 t (19,9%), w tym na kierunku: przyjazd 679,3 t, tranzyt - przyjazd 141,3 t, wyjazd 3.778,7 t oraz tranzyt - wyjazd 1.012,2 t,
- odpady metali i stopów metali w postaci metalicznej, nierozproszonej (B1010) – 4.542,4 t (16,1%), w tym: na kierunku przyjazd do Polski 1.904,7 t, tranzyt - przyjazd 2.336,7 t, wyjazd 84,9 t oraz tranzyt - wyjazd 216,1 t,
- odpady miedzi i stopów miedzi w postaci metalicznej rozproszonej (B1070) – 983,4 t (3,5%), przewożone tylko na kierunku tranzyt - przyjazd.

(akta kontroli str. 342-347)

2. Na podstawie ww. decyzji GIOŚ z dnia 30 czerwca 2015 r. zrealizowano dziewięć transportów, przemieszczono ogółem 190,8 ton odpadów. Według ewidencji prowadzonej w programie BWK2⁷, funkcjonariusze Placówki przeprowadzili kontrole ww. dziewięciu transportów.

Ponadto w badanym okresie Placówka objęła kontrolą 1.487 transportów odpadów niewymagających zezwoleń GIOŚ, podlegających ogólnemu wymogowi w zakresie informowania.

W systemie BWK2 dla każdego transportu odnotowano: numer rejestracyjny ciągnika samochodowego i naczepy, kraj pochodzenia ciągnika i naczepy, nazwę i adres: przewoźnika, nadawcy i odbiorcy odpadu, rodzaj, kod i ilość przewożonego odpadu, miejsce i czas kontroli.

Na podstawie analizy dokumentacji dziewięciu transportów odpadów realizowanych na podstawie zezwolenia GIOŚ oraz wyjaśnień Komendanta ustalono, że czynności kontrolne wykonane przez PSG polegały w szczególności na:

- ustaleniu na podstawie weryfikacji dokumentów, czy przewożony towar jest odpadem. Przewóz odpadów odbywał się pod zamknięciem celnym na podstawie karnetu TIR i nie dokonywano ich oględzin;
- sprawdzeniu warunków przewozu odpadów dotyczących bezpieczeństwa i oddziaływania na środowisko;
- sprawdzeniu, czy do transportu dołączona została kopia decyzji GIOŚ i odszukaniu decyzji w programie BWK2;
- weryfikacji spełnienia warunków określonych w decyzji, m.in.: danych nadawcy, odbiorcy, przewoźnika, ważności czasowej decyzji, limitu wagowego przewozu. Nie obejmowano kontrolą przestrzegania terminu przesłania dokumentów przewozowych do właściwych władz, określonego w pkt 13 decyzji GIOŚ na trzy dni robocze przed dokonaniem wysyłki. Według wyjaśnienia Komendanta Placówki, obowiązek informacyjny nałożony na wysyłającego odpady dotyczy przesyłania dokumentu do GIOŚ, a nie do organów Straży Granicznej. Przepisy prawa nie obligują również Straży Granicznej do uzyskiwania informacji, czy stosowny formularz został przesłany do GIOŚ oraz żądania potwierdzenia tego faktu od przewoźnika w trakcie odprawy granicznej;
- sprawdzeniu, czy do transportu dołączona była kopia dokumentu zgłoszenia, zawierającego pisemne zgody właściwych organów kraju wysyłki, przeznaczenia i tranzytu odpadów oraz na weryfikacji poprawności wypełnienia tego dokumentu;
- sprawdzeniu, czy do transportu dołączony został oryginał dokumentu

⁷ Do dnia 10 marca 2017 r. funkcjonariusze Placówki dokumentowali przeprowadzenie kontroli przemieszczania odpadów również w formie papierowej.

- przesyłania, weryfikacji poprawności jego wypełnienia oraz porównaniu danych w nim zawartych z innymi dokumentami dołączonymi do transportu (np. międzynarodowym listem przewozowym (cmr), fakturami);
- zaewidencjonowaniu przewozu w programie BWK2;
 - przekazaniu informacji o odprawie transportu odpadów do OC w Hrebennem.
- (akta kontroli str. 6-49, 168-221, 290-312, 488-491)

Badanie dokumentacji losowo wybranych 84 transportów z tzw. „zielonego wykazu odpadów” (10% transportów zrealizowanych w 2018 r. i I półroczu 2019 r.) wykazało, że czynności wykonywane podczas kontroli przemieszczania odpadów polegały m.in. na:

- ustaleniu, czy przewożony towar jest odpadem, na podstawie weryfikacji dokumentów i oględzin towaru, jeżeli transport nie posiadał zamknięć urzędowych,
- potwierdzeniu, czy jest to odpad niewymagający zezwolenia,
- sprawdzeniu warunków przewozu odpadów dot. bezpieczeństwa i oddziaływania na środowisko,
- sprawdzeniu, czy do transportu dołączona jest informacja o przemieszczaniu odpadów, zgodna z załącznikiem nr VII do rozporządzenia (WE) nr 1013/2006,
- weryfikacji zgodności danych zawartych w ww. dokumencie z innymi dokumentami dołączonymi do transportu (np. międzynarodowy list przewozowy (cmr), faktury). W 56 przypadkach w systemie BWK2 odnotowano fakt sprawdzenia załącznika nr VII, poprzez zamieszczenie adnotacji w polu „uwagi”;
- zaewidencjonowaniu przewozu w programie BWK2,
- przekazaniu informacji o odprawie transportu odpadów do OC w Hrebennem.

Według wyjaśnienia Komendanta PSG, kontrola załącznika nr VII odnotowywana była w systemie BWK2 poprzez ewidencję i zapis danych dotyczących kontroli w module „lista zielona”. Żadne wytyczne i polecenia nie obligują funkcjonariuszy SG do zamieszczania zapisów potwierdzających kontrolę załącznika. W polu „uwagi” – zgodnie z Zasadami korzystania z programu BWK2, zatwierdzonymi 29 października 2015 r. przez zastępcę Komendanta Głównego SG – zamieszcza się w szczególności: wpisy dotyczące przeprowadzonych konsultacji oraz informacje o podjętych decyzjach, stwierdzonych uchybieniach, nałożonych karach, wszczętych postępowaniach administracyjnych.

(akta kontroli str. 290-302, 348-433, 472-475)

W systemie BWK2 nie były odnotowane informacje na temat umowy zawartej pomiędzy osobą organizującą przemieszczenie i odbiorcą odpadów. Według wyjaśnienia Komendanta Placówki, z art. 18 ust. 2 rozporządzenia nr 1013/2006 wynika, że osoba, która organizuje przemieszczanie, lub odbiorca przedstawia kopię powyższej umowy na żądanie zainteresowanego właściwego organu. Zgodnie z art. 2 i art. 53 rozporządzenia nr 1013/2006 oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów⁸, właściwym organem, czyli organem odpowiedzialnym za wykonanie rozporządzenia nr 1013/2006, jest GIOŚ. Tak więc ten organ może żądać od osoby, która organizuje przemieszczanie lub od odbiorcy odpadów, okazania kopii umowy. Żadne przepisy, polecenia ani wytyczne nie obligują funkcjonariuszy SG do kontroli ww. umowy, która nie jest dokumentem, jaki musi towarzyszyć przemieszczaniu, a więc nie ma podstaw, aby żądać od kierującego okazania tego dokumentu.

(akta kontroli str. 472-475)

⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 1162.

Podczas wszystkich objętych badaniem kontroli transportów odpadów stosowano zasady i procedury określone w zarządzeniu Komendanta Głównego SG nr 9 z dnia 7 lutego 2017 r. w sprawie sposobu przeprowadzania przez funkcjonariuszy Straży Granicznej kontroli przemieszczania przez granicę państwową szkodliwych substancji chemicznych, odpadów, materiałów promieniotwórczych, broni i amunicji, materiałów wybuchowych, środków odurzających i substancji psychotropowych, towarów niebezpiecznych oraz zapobiegania zanieczyszczeniu wód gruntowych⁹.

Odnosnie zbieżnych (dublujących się) czynności kontrolnych przy przemieszczaniu przez granicę odpadów z tzw. „listy bursztynowej” i „listy zielonej”, wykonywanych przez funkcjonariuszy PSG i OC w Hrebennem na DPG w Hrebennem, Komendant Placówki wyjaśnił, że obie służby dokonują kontroli i weryfikacji dokumentów wymaganych przy przewozie odpadów.

(akta kontroli str. 168-193, 199-221, 441-449, 470-471, 488-491)

Ujawniono dwa przypadki nielegalnego przemieszczania odpadów niebezpiecznych bez wymaganych decyzji GIOŚ. Dotyczyło to transportów z Ukrainy do Polski w dniu 30 listopada 2015 r., na dwóch zestawach ciężarowych, 13 pojazdów nieposiadających dowodów rejestracyjnych i bardzo zniszczonych (spalone, rozbite) o łącznej masie 25,4 ton. W opinii inspektorów WIOŚ, sporządzonej na wniosek PSG w Hrebennem o dokonanie oceny towaru, przewożone samochody utraciły pierwotne przeznaczenie i wypełniają definicję odpadu. Ww. pojazdy zostały zakwalifikowane jako odpady niebezpieczne o kodzie 160104 i cofnięte na terytorium Ukrainy. Badanie dokumentacji wykazało, że postępowanie PSG było zgodne z obowiązującymi procedurami.

O próbie przemieszczenia odpadów PSG poinformowała GIOŚ, Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Tomaszowie Lubelskim, Wydział do Walki z Przestępczością Gospodarczą KWP oraz sąsiednie placówki SG. W odpowiedzi na zawiadomienie GIOŚ poinformował PSG, że nie miał podstaw do wszczęcia postępowania i zastosowania normy prawa określonej w art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 1013/2006 wobec osoby odpowiedzialnej za nielegalne międzynarodowe przemieszczanie odpadów.

(akta kontroli str. 303-307, 441-448)

W badanym okresie służby graniczne podjęły m.in. nw. decyzje niezezwalające na przewóz przez DPG w Hrebennem odpadów z tzw. „zielonego wykazu odpadów”:

- w dniu 6 września 2017 r. wstrzymano wywóz z Polski do Mołdawii odpadów i ścinków polimerów etylenu o łącznej masie 21 ton, w związku z podejrzeniem, iż jest to odpad, którego wywóz do Mołdawii jest zakazany. Do transportu dołączony był dokument określony w zał. VII do rozporządzenia nr 1013/2006. W ocenie WIOŚ przewożony towar był odpadem o kodzie B3010. Na mocy postanowienia GIOŚ z dnia 28 listopada 2017 r. nadawca powinien zagospodarować odpady w instalacji na terenie Polski. Odpady zostały cofnięte z granicy do nadawcy;
- w dniu 19 sierpnia 2017 r. na kierunku wjazdowym do Polski (tranzyt do Niemiec) w wyniku zadziałania bramki radiometrycznej stwierdzono, że jeden z 38 worków, w których przewożono odpady popiołu cynkowego, ma podwyższoną moc dawki promieniowania. Po konsultacji Placówki z dyżurnym Centrum do Spraw Zdarzeń Radiacyjnych Państwowej Agencji Atomistyki, nie zezwolono na wjazd do Polski;
- w czterech przypadkach na kierunku wjazdowym do Polski z Ukrainy w wyniku przekazania informacji przez funkcjonariuszy OC w Hrebennem nie zezwolono

⁹ Dz.Urz. KGSG poz. 5, ze zm.

na wwóz do Polski przez osoby prywatne samochodami osobowymi odpadów metali i stopów metali (B1010) o łącznej masie 290,74 kg. Do transportów nie było dołączonej informacji o przesyłce określonej w załączniku VII do rozporządzenia nr 1013/2006. Kontrola WIOŚ, przeprowadzona na wniosek OC w Hrebennem, potwierdziła, że przewożony towar był odpadem i jego przemieszczanie podlega obowiązkowi informowania.

(akta kontroli str. 450-469)

3. PSG nie była wyposażona w sprzęt przeznaczony wyłącznie do kontroli odpadów. Do kontroli transgranicznego przemieszczania odpadów wykorzystywano w szczególności cztery bramki radiometryczne, oddane do użytku 17 lutego 2017 r. Do czasu ich zamontowania w 2017 r. użytkowane były trzy stacjonarne monitory promieniowania, które znajdowały się na kierunku wjazdowym z Ukrainy do Polski. Ponadto na wyposażeniu PSG znajdowały się ręczne monitory promieniowania jonizującego, przeznaczone do inspekcji wtórnej (weryfikacji obiektu po zadziałaniu bramki radiometrycznej) oraz osobiste sygnalizatory promieniowania, wydawane funkcjonariuszom pełniącym służbę w zmianie kontrolerskiej.

Placówka SG w Hrebennem nie dysponowała wagami umożliwiającymi ważenie pojazdów wraz z przewożonym ładunkiem (odpadem). W systemie BWK2 waga towarów była ewidencjonowana na podstawie danych zawartych w dokumentach przewozowych (dokument przesyłania, załącznik nr VII, dokument przewozowy cmr, faktura, specyfikacja towaru itp.). Według wyjaśnienia Komendanta Placówki, wagi (dynamiczne i statyczne) znajdowały się w dyspozycji Służby Celno-Skarbowej i wykorzystywane były przez te służby do kontroli masy i nacisków na oś pojazdów w ruchu towarowym odpadów. OC w Hrebennem posiadała również na wyposażeniu urządzenie rentgenowskie, służące do prześwietlania przestrzeni ładunkowych pojazdów.

(akta kontroli str. 348-349)

Komendant PSG wyjaśnił, że weryfikacji rodzajowej przewożonych odpadów dokonywano na podstawie oględzin towaru (w przypadku braku zamknięć urzędowych). W przypadku wątpliwości co do oceny towaru zwracano się do OC w Hrebennem z wnioskiem o zdjęcie zamknięć urzędowych, a następnie funkcjonariusze SG i Krajowej Administracji Skarbowej wspólnie przeprowadzali oględziny. Do weryfikacji rodzajowej odpadów wykorzystywano również „Leksykon odpadów”, dostępny w wersji elektronicznej na stronie intranetowej PSG. W przypadku problemów z prawidłowym zakwalifikowaniem towaru funkcjonariusze obu służb zwracali się do WIOŚ z wnioskiem o przeprowadzenie oceny towaru.

(akta kontroli str. 222-228, 303-307)

W badanym okresie PSG nie występowała z wnioskami o wyposażenie w sprzęt i urządzenia. Zdaniem Komendanta Placówki nie ma potrzeby doposażania Placówki w dodatkowy sprzęt i urządzenia, które miałyby pomóc funkcjonariuszom SG w dokonywaniu kontroli odpadów.

(akta kontroli str. 222-227, 472-475, 488-491)

4. W celu realizacji zadań związanych z kontrolami transgranicznego przemieszczania odpadów, Straż Graniczna – na różnych szczeblach zarządzania – zawarła porozumienia z innymi służbami i organami. Były to m.in.:

- porozumienie nr 35 z dnia 24 listopada 2017 r. między Szefem Krajowej Administracji Skarbowej i Komendantem Głównym Straży Granicznej w sprawie współdziałania Krajowej Administracji Skarbowej i Straży Granicznej (poprzednio obowiązywało porozumienie nr 12 z dnia 7 maja 2010 r., zawarte pomiędzy Szefem Służby Celnej a Komendantem Głównym Straży Granicznej);

- porozumienie z dnia 4 marca 2015 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska, Szefem Służby Celnej oraz Komendantem Głównym Straży Granicznej w sprawie współdziałania w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów;
- porozumienie z dnia 16 czerwca 2015 r. pomiędzy Lubelskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Lublinie, Dyrektorem Izby Celnej w Białej Podlaskiej oraz Komendantem Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie w sprawie współdziałania w zakresie kontroli międzynarodowego przemieszczania odpadów;
- porozumienie nr 1 Komendanta Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie i Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Lublinie z dnia 16 lutego 2018 r. w sprawie współdziałania Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie i Izby Administracji Skarbowej w Lublinie (poprzednio obowiązywało porozumienie nr 8 Komendanta NOSG i Dyrektora Izby Celnej w Białej Podlaskiej z dnia 20 sierpnia 2010 r.);
- porozumienie z dnia 28 października 2016 r. między Komendantem Placówki Straży Granicznej w Hrebennem i Naczelnikiem Urzędu Celnego w Zamościu w sprawie współdziałania Placówki Straży Granicznej w Hrebennem i Oddziału Celnego w Hrebennem (poprzednio obowiązywało porozumienie z dnia 26 lutego 2013 r. między Komendantem Placówki Straży Granicznej w Hrebennem i Naczelnikiem Urzędu Celnego w Zamościu).

(akta kontroli str. 50-167)

W ramach realizacji ww. porozumień na DPG w Hrebennem funkcjonariusze Placówki przeprowadzali m.in. wspólne kontrole z funkcjonariuszami OC w Hrebennem oraz pracownikami WIOŚ w zakresie tpo, z których spisywano notatki służbowe lub sprawozdania.

W latach 2015-2019 (I półrocze) funkcjonariusze PSG uczestniczyli w sześciu akcjach, po jednej w roku: 2015, 2017, 2018 i w I półroczu 2019 r. oraz w dwóch w 2016 r. Łącznie skontrolowano 55 pojazdów ciężarowych, tylko w jednym stwierdzono przemieszczanie odpadów. Był to zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (o kodzie 160214 w ilości 14 ton), przewożony w dniu 5 grudnia 2016 r. na kierunku wjazdowym do Polski. Dokumentacja transportu zawierała m.in. załącznik VII. W trakcie ww. kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto funkcjonariusze PSG wspólnie z OC w Hrebennem i WIOŚ brali udział we wspólnych akcjach kontrolnych dotyczących transgranicznego przemieszczania odpadów:

- IMPEL TFS – „Europejskie akcje inspekcyjne”. W ramach tej akcji przeprowadzono dwie kontrole w dniach 17 marca 2016 r. i 19 marca 2018 r., które nie wykazały nieprawidłowości. Skontrolowano 20 pojazdów ciężarowych, w żadnym z nich nie były przemieszczane odpady;
- „DEMETER” – międzynarodowa operacja mająca na celu zwalczanie przestępczości gospodarczej związanej z handlem i transgranicznym przemieszczaniem odpadów. W ramach akcji przeprowadzono kontrole w dniach 12 i 25 czerwca 2018 r., w jednej z nich dodatkowo brały udział dwie osoby z Komendy Powiatowej Policji w Tomaszowie Lubelskim. Spośród skontrolowanych 15 pojazdów ciężarowych w jednym (na kierunku wyjazdowym z Polski) przewożono odpady.

W trakcie kontroli NIK w dniu 4 września 2019 r. funkcjonariusze Placówki wspólnie z pracownikami WIOŚ i funkcjonariuszami OC w Hrebennem dokonali kontroli przewozów w ramach operacji „DEMETER V”. Skontrolowano sześć pojazdów

ciężarowych wyjeżdżających z Polski, w tym w dwóch stwierdzono przewożenie odpadów (makulatura i przemiał tworzywa sztuczne).

Powyższe działania służb nie skutkowały stwierdzeniem przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów.

(akta kontroli str. 229-266, 308-312)

Funkcjonariusze PSG uczestniczyli w szkoleniach i spotkaniach dotyczących transgranicznego przemieszczania odpadów, organizowanych przez inne służby:

- dwóch funkcjonariuszy PSG w dniu 18 grudnia 2017 r. uczestniczyło w zorganizowanym w OC w Hrebennem szkoleniu pt. *Międzynarodowe przemieszczanie odpadów – rola KAS*;
- czterech funkcjonariuszy wzięło udział w dwudniowych szkoleniach organizowanych przez GIOŚ. Uczestnikami tych szkoleń byli też przedstawiciele OC w Hrebennem, WIOŚ, Wojewódzkiego Inspektoratu Transportu Drogowego w Lublinie, Prokuratury Rejonowej w Tomaszowie Lubelskim;
- jeden funkcjonariusz PSG i przedstawiciel OC w Hrebennem uczestniczyli w dniu 09 marca 2019 r. w spotkaniu przedstawicieli NOSG, WIOŚ oraz Izby Administracji Skarbowej w Lublinie, dotyczącym realizacji zadań w zakresie kontroli międzynarodowego przemieszczania odpadów. Spotkanie odbyło się w Komendzie NOSG w Chełmie.

(akta kontroli str. 308-312, 488-491)

Zgodnie z „Technologią odpraw granicznych i kontroli celnych w DPG w Hrebennem”, stanowiącą załącznik do porozumienia z dnia 26 lutego 2013 r. zawartego między Komendantem PSG w Hrebennem i Naczelnikiem Urzędu Celnego w Zamościu, funkcjonariusze obu służb współdziałają ze sobą w celu zapewnienia sprawnej i skutecznej realizacji czynności kontrolnych i zachowania właściwej płynności ruchu granicznego. Komendant Placówki wyjaśnił, że w ramach współpracy z OC w Hrebennem oraz WIOŚ, funkcjonariusze PSG w Hrebennem korzystali z placu odpraw celnych, gdzie kontrolowali pojazdy ciężarowe. Wykorzystywano również pomieszczenia służbowe OC w Hrebennem do analizy i weryfikacji dokumentów dotyczących przewożonych towarów. Funkcjonariusze OC w Hrebennem, w ramach posiadanych uprawnień, dokonywali zdjęć zamknięć urzędowych wobec wytypowanych pojazdów, które kontrolowano pod kątem przewożenia odpadów.

(akta kontroli str. 50-167, 229-266, 308-312)

PSG nie otrzymywała od innych służb, z wyjątkiem Oddziału Celnego w Hrebennem, zawiadomień o przemieszczaniu lub podejrzeniu przemieszczania odpadów. Komenda Główna SG przekazywała za pośrednictwem NOSG informacje dotyczące np. wzrostu liczby przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów w postaci uszkodzonych pojazdów z terytorium Wielkiej Brytanii oraz informacje na temat nielegalnego składowania odpadów niebezpiecznych w Gorlicach.

PSG trzykrotnie zwracała się z wnioskiem do WIOŚ o przeprowadzenie oceny towaru, w dniach: 20 marca 2015 r. i 30 listopada 2015 r. (dotyczące dwóch transportów). W dwóch przypadkach było to związane z ujawnieniem próby nielegalnego przemieszczania odpadów i skutkowało cofnięciem transportu na terytorium Ukrainy. W sprawach tych GIOŚ poinformował Komendanta Placówki, iż nie ma podstaw do wszczęcia postępowania i zastosowania normy prawa określonej w art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 1013/2006. Informację o skierowaniu wniosku do WIOŚ w dniu 20 marca 2015 r. przekazano funkcjonariuszom OC w Hrebennem w formie ustnej, o wnioskach z 30 listopada 2015 r. – w formie pisemnej w dniu 1 grudnia 2015 r. Poinformowano też OC o wynikach przeprowadzonej przez WIOŚ oceny.

PSG otrzymała pisemne informacje o wnioskach skierowanych przez OC w Hrebennem do WIOŚ o przeprowadzenie oceny towaru lub kserokopie wniosków (cztery w 2015 r., dwa w 2016 r., jeden w 2017 r., dwa w 2018 r. i dwa w I półroczu 2019 r.). W sześciu przypadkach WIOŚ potwierdził, że przewożony towar jest odpadem, w pięciu towar nie spełniał definicji odpadu. Komendant Placówki wyjaśnił, że wymiana informacji o skierowanych do WIOŚ wnioskach odbywała się również ustnie, na bieżąco w trakcie służby, na poziomie kierowników zmian PSG i OC w Hrebennem.

Zgodnie z wyjaśnieniem Komendanta Placówki, w trakcie współpracy z innymi służbami nie występowały zakłócenia wywołane nieprecyzyjnymi zapisami w porozumieniach lub przepisach dotyczących transgranicznego przemieszczania odpadów.

(akta kontroli str. 308-325, 488-494, 526-527)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, 21 listopada 2019 r.

Kontroler
Jerzy Bielak
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis

.....
podpis